

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih : 24.11.2022
Sayı : 3716

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 24/11/2022 16:41
Sayı: E-120.10-1118686

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye, iklimlerin çeşitlilik gösterdiği, bu nedenle de her bölgesinde farkı tarım ürünlerinin yetiştirilebildiği bir ülkedir. Karadeniz Bölgesi mevsimler arasındaki sıcaklık farkının az olduğu, yoğun yağış alan iklimi ile fındık yetiştirilmesi açısından dünyada uygun iklim koşullarına sahip olan nadir bölgelerden biridir. Günümüzden 2300 yıl öncesinde Karadeniz kıyılarında fındık yetiştiriciliği yapıldığına dair belgeler bulunmaktadır. Bu nedenle fındık geçmişten bu güne, Karadeniz Bölgesi'nin ekonomik, sosyal ve kültürel hayatında belirleyici nitelikte olan ürünlerin başında gelmektedir.

Karadeniz Bölgesi'ndeki uygun iklim koşullarında verimli şekilde üretimi yapılabilen fındık, Türkiye'de, 734 bin hektar alanda yetiştirilmektedir. Türkiye'de fındık üretimi açısından öne çıkan iller; Ordu, Samsun, Düzce, Giresun, Trabzon, Zonguldak, Kastamonu ve Bartın'dır. Bu illerde yetiştirilen fındık, Türkiye'deki fındık üretiminin %82'sini karşılamakta olup yaklaşık 450 bin aile geçimini fındıktan sağlamaktadır.

Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsü'nün 2021 yılında yayımlanan "Fındık Ürün Raporu'na" göre Türkiye, dünya fındık üretiminde lider konumdadır. 2019 yılı, Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) verilerine göre Türkiye, dünyadaki toplam fındık üretiminin %69'unu karşılamıştır. Üretim bakımında Türkiye'den sonra sırasıyla İtalya, Azerbaycan ve ABD gelmektedir. Dünya fındık ihracatı açısından da Türkiye %61'lik payla lider konumdadır. Türkiye yıllık ortalama 2 milyar dolarlık ham fındık ihracatı yapmaktadır. İhracatta Türkiye'den sonra sırasıyla İtalya, ABD ve Azerbaycan gelmektedir.

Tüm bu nedenlerle, Türkiye'yi dünyada lider konuma taşıyan fındık ülkemizin yerli ve milli ürünü olup, stratejik öneme sahip tarım ürünlerinin başında gelmektedir. Sahip olduğu bu stratejik önem sebebiyle, fındık özel olarak teşvik edilmesi gereken bir üründür. Ancak ülkemizde özellikle Ak Parti iktidarları dönemindeki yanlış tarım politikaları nedeniyle fındık rekoltesinde düşme olmuş, fındık üreticileri yeteri kadar desteklenmemiş, artan üretim maliyetleri karşısında, üreticilerin kayıplarını giderecek politikalar uygulanmamıştır. 2022 yılı Temmuz ayı itibarıyla gübre ve toprak geliştiricilerdeki yıllık artış %234,88, tarımsal ilaçlardaki artış %104,76 olmak üzere, tarımda kullanılan mal ve hizmetlerin tamamındaki ortalama artış %141,75 oranında olmuştur. Ülkemizde, üretim maliyetlerinin fahiş miktarda artması, fındık taban fiyatlarının artan üretim maliyetlerini bile karşılamayacak kadar düşük olması, fındık üreticilerinin yeterince destelenmemesi ve Türk fındık piyasasını yabancı bir şirketin tekeline bırakılmış olması nedeniyle önemli sorunlar yaşanmakta, ülkemizde fındık üretiminde istikrarlı bir artış sağlanamamaktadır.

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK), 32 Mart 2022 tarihli, "Bitkisel Üretim İstatistikleri'ne" göre Türkiye'de son 20 yıllık fındık üretimi şu şekildedir;

FINDIK ÜRETİMİ	
YIL	ÜRETİM (TON)
2020-21	659.015
2019-20	769.062
2018-19	510.365
2017-18	668.925
2016-17	416.220
2015-16	640.186
2014-15	445.950
2013-14	544.059
2012-13	654.060
2011-12	426.130
2010-11	594.600
2009-10	495.500
2008-09	793.584
2007-08	525.230
2006-07	655.051
2005-06	525.230
2004-05	346.850
2003-04	475.680
2002-03	594.600
2001-02	619.375

TDİK

Tablodan da açıkça görüleceği gibi, son 20 yılda fındık üretiminde istikrarlı bir artış olmamış, hatta tam aksine bazı yıllarda ciddi düşüşler yaşanmıştır. Ak Parti'nin iktidara geldiği 2002 yılında 619 bin ton olan fındık üretiminde, 2007 yılına kadar sürekli bir düşüş yaşanmıştır. 2008 yılında, 793 bin 584 tonluk üretim ile bir toparlanma yaşanmış ancak 2008'den bu güne kadar bir daha bu üretim miktarı yakalanamamıştır. 2020-2021 yılı üretim miktarı 14 yıl öncesinden 134 bin 569 ton daha azdır. Ak Parti'nin yanlış tarım politikaları nedeniyle, özel olarak desteklenmesi gerekirken yalnız bırakılan fındık üreticilerinin bazıları, fındık tarlalarını satmak ve üretimi bırakmak zorunda kalmıştır.

Aslında fındık üreticilerinin bugün yaşadıkları sorunların başlangıcı, fındık piyasasının bir yabancı şirkete teslim edilmesidir. Yerli ve milli ürünümüz olan ve ülkemizi dünyada lider konuma taşıyan, Türkiye'de, çiftçilerimiz tarafından yetiştirilen Türk fındık piyasası, İtalyan bir şirketin tekeli altındadır. Önce fındık fiyatlarında istikrarı sağlayan FİSKOBİRLİK, Ak Parti iktidarlarınca, planlı olarak uygulanan yanlış politikalar ile devre dışı bırakılmış, daha sonra ülkemizdeki fındık piyasası İtalyan Şirket Ferrero'ya teslim edilmiş ve bu şirket Türkiye'deki fındık taban fiyatını belirleyen tek otorite haline gelmiştir. Ne acıdır ki geçimini fındıktan sağlayan binlerce üretici bu tekelci yapıya teslim edilmiş durumdadır.

Fındık üreticilerini bu noktaya getiren bu süreç şu şekilde gelişmiştir; FİSKOBİRLİK, bundan 84 yıl önce Büyük Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün "Fındık başta olmak üzere diğer belli başlı ürünlerimizi ilgilendiren birlikler kurulmalıdır" sözüne dayanarak, 1938 yılında kurulan "1.Uluslararası Fındık Kongresi" sonrasında 28 Temmuz 1938 tarihinde kurulmuştur. FİSKOBİRLİK, uzunca bir dönem fındık fiyatlarında istikrarı

sağlamış, piyasadaki önemli bir denge unsuru olarak varlığı devam ettirmiştir. Ancak Ak Parti'nin iktidara gelmesi ile FİSKOBİRLİK hedef tahtası haline getirilmiş, fındık piyasasını siyasallaştıran açıklamalar yapılmıştır. Tüm bunların sonucunda, FİSKOBİRLİK 2006 yılında devre dışı bırakılmış, Toprak Mahsulleri Ofisi'ne devlet adına fındık alma görevi verilmiştir. Bu süreçte Oltan Gıda, fındık ihracatında tekelleşerek piyasaya hakim olmuştur. Dünyada pek çok ülkeye ana hammaddesi fındık olan Nutella, Kinder gibi çikolata ve benzeri ürünleri satan İtalyan Şirket Ferrero ise 2013 yılında Türkiye'de ve İtalya'da fındık ticareti yapan Stelliferi Şirketlerini devralmış ve Türk piyasasına girmiştir. 2015 yılında da Rekabet Kurumu'nun verdiği izinle Oltan Gıda, küresel çikolata üreticisi İtalyan Şirket Ferrero'ya devredilmiştir. Bu devir ile Türk fındık piyasası yabancıların eline geçmiştir. Ferrero, dünya piyasasında çok büyük ağırlığı olan bir şirkettir. Türkiye'deki fındık fiyatını da tek başına manipüle ederek belirleyebilecek büyüklükte bir şirkettir. Nitekim, "Karadeniz İhracatçı Birlikleri" verilerine göre 2021 yılının en fazla fındık ihracatı yapan şirketi 334 milyon 591 bin 910 dolarla Ferrero Fındık İthalat İhracat ve Ticaret A.Ş. olarak açıklanmıştır.

2022 yılı fındık taban fiyatları ile ilgili yapılan açıklamalar da aslında Ferrero isimli İtalyan Şirketin, Türkiye'deki fındık taban piyasasındaki yüksek etki düzeyini gözler önüne sermiştir. Toprak Mahsulleri Ofisi'nin Levanten Kaliteli Kabuklu fındık fiyatının 52 TL olarak açıklamış, ardından 30 Temmuz 2022'de Cumhurbaşkanı fındık taban fiyatını ortalama 54 lira olarak açıklamıştır. Bugün serbest piyasada fındık Zonguldak merkezde 49-50 TL, Alaplı'da 46-47 TL, Kdz. Ereğli'de 45-48 TL, Giresun'da 46-47 TL, Ordu'da ise 42-45 TL'den satılmaktadır. Fındık piyasasına hakim olan Ferrero Şirketi'nin ise yapılan bu açıklamaları dikkate almadığı ve fındık üreticisinden 43-44 TL'den alım yaptığı ortaya çıkmıştır. Yani fındıktaki tekelci yapı kendi taban fiyatın belirlemiş, TMO ve Cumhurbaşkanı'nın yaptığı açıklamaları dikkate bile almamıştır. Bunun karşılığında ise bu tekelci yapı ile mücadele edecek bir siyasi irade maalesef gösterilememiştir.

Bu nedenle bugün geldiğimiz noktada, 2022 yılı fındık taban fiyatını 70 TL civarında olmasını bekleyen fındık üreticisi çok büyük bir hayal kırıklığı yaşamaktadır. Ülkemizdeki enflasyonist ortam, gübre, ilaç ve mazot fiyatlarındaki fahiş zamlar, işçilik yevmiyelerinin yükselmesi gibi sebeplerle artan maliyetler karşısında fındık üreticileri çaresiz kalmıştır. Yaptığı manipülasyonlarla fındık fiyatını belirleyen İtalyan Ferrero Şirketi karına kar katarken fındık üreticileri, üretimi bırakacak noktaya gelmiştir. Yapılması gereken fındıktaki bu tekelci yapının kırılması ve fındık fiyatlarında istikrarı sağlayan FİSKOBİRLİK'in yeniden devreye sokulmasıdır.

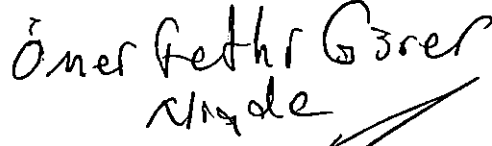
Ülkemiz ve Karadeniz Bölgesi açısından stratejik öneme sahip olan fındığın üretimi desteklenmeli, artan üretim maliyetleri karşısında üretici korunmalı, devre dışı bırakılan FİSKOBİRLİK yeniden piyasaya hakim olmalı ve fındık taban fiyatlarındaki tekelci yapı kırılmalıdır. Çünkü bugünkü hali ile Fındık üreticisinin beklentilerini karşılamaktan çok uzaktır. Fındık piyasasının belirleyicisi olan İtalyan Şirket Ferrero milyon dolarlar kazanırken Türk fındık üreticileri, düşük fındık taban fiyatı nedeniyle ağır maliyetler altında ezilmekte bu nedenle de üretim yapamaz hale gelmektedir.

Yıllardır bir sonraki yılda durumlarını düzeleceği umudu ile üretim yapan üreticilerin artık dayanacak gücü kalmamıştır.

Yukarıda açıklanan sebeplerle; fındık taban fiyatlarındaki istikrarsızlığın giderilmesi, fındık üreticilerinin artan maliyetler ve düşük fındık taban fiyatları nedeniyle yaşadığı sorunların tespit edilerek alınacak tedbirlerin belirlenmesi ve Türkiye'yi dünyada lider konuma getiren fındık üretiminin desteklenmesi ve fındıktaki tekelci yapının kırılması için yapılacakların belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98 ve TBMM İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri gereğince meclis araştırma komisyonu kurulması için gereğini saygılarımla arz ederim.

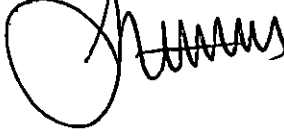

Ayhan Baş
Antalya mu.

Ömer Fethi Gözer
Niğde

Ünal DEMİRTAŞ

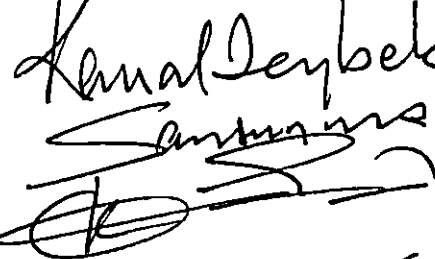
Zonguldak Milletvekili

SİBEL ÖZDEMİR
İstanbul mu.

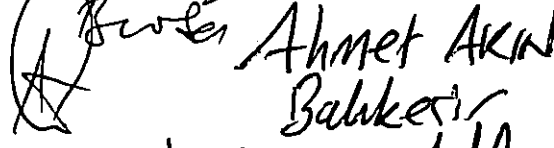

Serhat Tulu

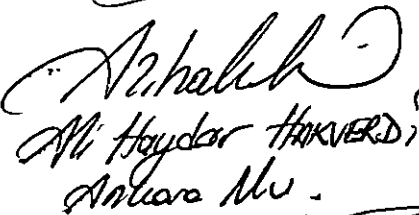
Veddi Çempacı
KIRKLARELİ

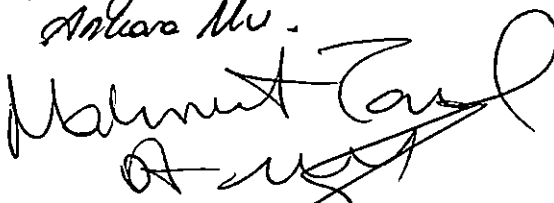

Kemal Seybek
Samsun

Yücel Özkan

Ahmet Akın
Balıkesir

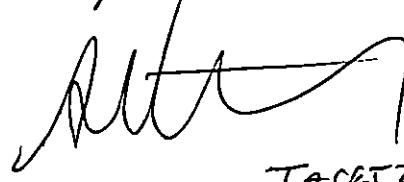

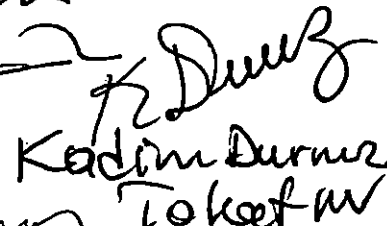

Ali Haydar HAKVERDİ
Ankara mu.

Mahmut Tan

Alper Artun

Moson

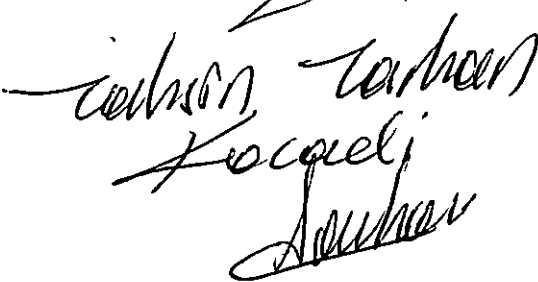

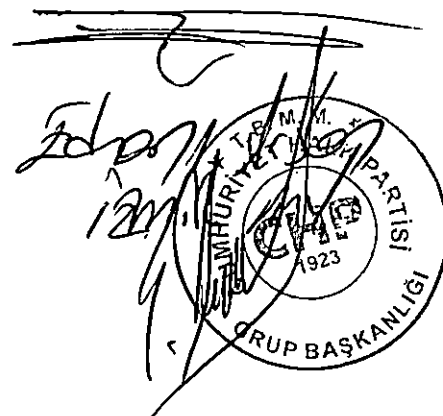

Kadim Durmaz
Tokat mu

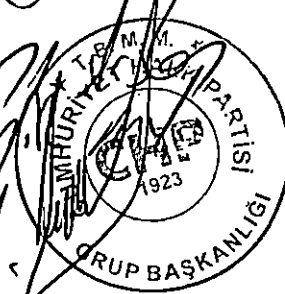
TACETTİN BATIR
izmir mu

Neslihan Hancıoğlu
Samsun mu.

Cehsan Karahan
Kocaeli
Samsun

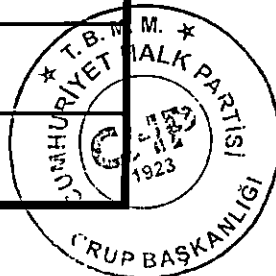

TACETTİN BATIR
izmir mu

3716 Sayılı Meclis Araştırma Önergesinin İmza Çizelgesi

Adı Soyadı	Seçim Bölgesi	İmza
1. Feri KAYAN	Kocaeli	[Signature]
2. Barış Feri	Musla	[Signature]
3. Ali Seker	İstanbul	[Signature]
4. Candan Yüceser	Tekirdag	[Signature]
5. Nuriyat Altın Karagözü	Bursa	[Signature]
6. Emin Binoöl	ANKARA	[Signature]
7. Hakan Öner Aygün	Tekirdag	[Signature]
8.		
9.		
10.		
11.		
12.		
13.		
14.		
15.		
16.		
17.		
18.		
19.		
20.		

ÖZET

Karadeniz Bölgesi'ndeki uygun iklim koşullarında, verimli şekilde üretimi yapılabilen fındık, Türkiye'de, 734 bin hektar alanda yetiştirilmektedir. Türkiye'de fındık üretimi açısından öne çıkan iller; Ordu, Samsun, Düzce, Giresun, Trabzon, Zonguldak, Kastamonu ve Bartın'dır. Bu illerde yetiştirilen fındık, Türkiye'deki fındık üretiminin %82'sini karşılamakta olup yaklaşık 450 bin aile geçimini fındıktan sağlamaktadır. Türkiye'yi dünyada lider konuma taşıyan fındık ülkemizin yerli ve milli ürünü olup, stratejik öneme sahip tarım ürünlerinin başında gelmektedir. Sahip olduğu bu stratejik önem sebebiyle, fındık özel olarak teşvik edilmesi gereken bir üründür. Ancak ülkemizde özellikle Ak Parti iktidarları dönemindeki yanlış tarım politikaları nedeniyle fındık rekoltesinde düşme olmuş, fındık üreticileri yeteri kadar desteklenmemiş, artan üretim maliyetleri karşısında, üreticilerin kayıplarını giderecek politikalar uygulanmamıştır. 2022 yılı Temmuz ayı itibarıyla gübre ve toprak geliştiricilerdeki yıllık artış %234,88, tarımsal ilaçlardaki artış %104,76 olmak üzere, tarımda kullanılan mal ve hizmetlerin tamamındaki ortalama artış %141,75 oranında olmuştur. Ülkemizde, üretim maliyetlerinin fahiş miktarda artması, fındık taban fiyatlarının artan üretim maliyetlerini bile karşılamayacak kadar düşük olması, fındık üreticilerinin yeterince desteklenmemesi ve Türk fındık piyasasını yabancı bir şirketin tekeline bırakılmış olması nedeniyle önemli sorunlar yaşanmakta, ülkemizde fındık üretiminde istikrarlı bir artış sağlanamamaktadır.

Aslında fındık üreticilerinin bugün yaşadıkları sorunların başlangıcı, fındık piyasasının bir yabancı şirkete teslim edilmesidir. Yerli ve milli ürünümüz olan ve ülkemizi dünyada lider konuma taşıyan, Türkiye'de, çiftçilerimiz tarafından yetiştirilen Türk fındık piyasası, İtalyan bir şirketin tekeli altındadır. Önce fındık fiyatlarında istikrarı sağlayan FİSKOBİRLİK, Ak Parti iktidarlarınca, planlı olarak uygulanan yanlış politikalar ile devre dışı bırakılmış, daha sonra ülkemizdeki fındık piyasası İtalyan Şirket Ferrero'ya teslim edilmiş ve bu şirket Türkiye'deki fındık taban fiyatını belirleyen tek otorite haline gelmiştir. Ne acıdır ki geçimini fındıktan sağlayan binlerce üretici bu tekelci yapıya teslim edilmiş durumdadır.

2022 yılı fındık taban fiyatları ile ilgili yapılan açıklamalar da aslında Ferrero isimli İtalyan Şirketin, Türkiye'deki fındık taban piyasasındaki yüksek etki düzeyini gözler önüne sermiştir. Toprak Mahsulleri Ofisi'nin Levanten Kaliteli Kabuklu fındık fiyatının 52 TL olarak açıklamış, ardından 30 Temmuz 2022'de Cumhurbaşkanı fındık taban fiyatını ortalama 54 lira olarak açıklamıştır. Bugün serbest piyasada fındık Zonguldak merkezde 49-50 TL, Alaplı'da 46-47 TL, Kdz. Ereğli'de 45-48 TL, Giresun'da 46-47 TL, Ordu'da ise 42-45 TL'den satılmaktadır. Fındık piyasasına hakim olan Ferrero Şirketi'nin ise yapılan bu açıklamaları dikkate almadığı ve fındık üreticisinden 43-44 TL'den alım yaptığı ortaya çıkmıştır. Yani fındıktaki tekelci yapı kendi taban fiyatın belirlemiş, TMO ve Cumhurbaşkanı'nın yaptığı açıklamaları dikkate bile almamıştır. Bunun karşılığında ise bu tekelci yapı ile mücadele edecek bir siyasi irade maalesef gösterilememiştir.

Bu nedenle bugün geldiğimiz noktada, 2022 yılı fındık taban fiyatını 70 TL civarında olmasını bekleyen fındık üreticisi çok büyük bir hayal kırıklığı yaşamaktadır. Ülkemizdeki enflasyonist ortam,gübre,ilaç ve mazot fiyatlarındaki fahiş zamlar,işçilik yevmiyelerinin yükselmesi gibi sebeplerle artan maliyetler karşısında fındık üreticileri çaresiz kalmıştır.Yaptığı manipülasyonlarla fındık fiyatını belirleyen İtalyan Ferrero Şirketi karına kar katarken fındık üreticileri,üretimi bırakacak noktaya gelmiştir. Yapılması gereken fındıktaki bu tekelci yapının kırılması ve fındık fiyatlarında istikrarı sağlayan FİSKOBİRLİK'in yeniden devreye sokulmasıdır.

Yukarıda açıklanan sebeplerle,fındık taban fiyatlarındaki istikrarsızlığın giderilmesi, fındık üreticilerinin artan maliyetler ve düşük fındık taban fiyatları nedeniyle yaşadığı sorunların tespit edilerek alınacak tedbirlerin belirlenmesi ve Türkiye'yi dünyada lider konuma getiren fındık üretiminin desteklenmesi ve fındıktaki tekelci yapının kırılması için yapılacakların belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98 ve TBMM İktüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri gereğince meclis araştırma komisyonu kurulması için gereğini saygılarımla arz ederim.

